

Laurina de Visser

Niets
aan de
hand
toch?

Leren leven met verlies

Uitgeverij Kok - Utrecht

© 2014 Uitgeverij Kok – Utrecht
www.kok.nl

Omslagontwerp en vormgeving: Tamar de Klijn
ISBN 978 90 435 2414 8
NUR 711

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het op pagina 15 geplaatste citaat van Toon Tellegen komt uit het boek *Bijna iedereen kon omvallen*, Uitgeverij Querido, 2009. Overgenomen met toestemming van de uitgever.

Ondanks onze naspeuringen bleek het niet mogelijk van enkele in dit boek opgenomen citaten de bezitter van het copyright te achterhalen. Eventuele rechthebbenden die niet voor deze uitgave zijn benaderd, wordt verzocht zich in verbinding te stellen met Uitgeverij Kok, Postbus 13288, 3507 LG Utrecht.

Gisteren was ik in het bos.

Op zoek naar drie bomen, drie bomen die ik gekend had. Drie bomen die alle drie een tak hadden verloren. Drie bomen die daar alle drie op een andere manier mee waren omgegaan.

Vandaag heb ik ze gevonden. De eerste boom was gaan treuren om zijn verlies en zei ieder voorjaar als de zon hem uitnodigde om te groeien: 'Dat kan niet want ik mis een tak.'

De tweede boom was geschrokken van de pijn en had maar snel besloten om het verlies te vergeten. En ieder voorjaar als de zon hem uitnodigde om te groeien, groeide hij.

De derde boom was geschrokken van de pijn. Maar hij had gerouwd om het verlies. En het eerste voorjaar dat de zon hem uitnodigde te groeien had hij gezegd: 'Dit jaar nog niet.' Maar de zon kwam het jaar daarop terug. Nu zei de boom: 'Ja zon, verwarm mij opdat ik mijn wond kan verwarmen, ziet u, mijn wond heeft warmte nodig, opdat hij weet dat hij erbij hoort.' En het derde jaar dat de zon kwam sprak de boom: 'Ja zon, laat mij groeien want er is nog zoveel te groeien.'

Na wat zoeken vond ik die drie bomen, of eigenlijk twee.

De eerste boom was klein gebleven. De plaats van de wond was duidelijk te zien, het was het hoogste punt van de boom.

De tweede boom was geen boom meer. Een voorjaarsstorm had hem doen omwaaien. De plek van de wond moest ik gaan zoeken. Achter een heleboel bladeren vond ik hem. De derde boom was het moeilijkst te vinden. Want ik had niet verwacht dat hij zo groot en sterk was geworden. Maar gelukkig kon ik hem herkennen aan de dichtgegroeide wond die vol trots in het zonlicht stond.

Dit verhaal is een bewerking van het gedicht De bomen van Evert Landwaard (te vinden op internet).

Het verhaal van de drie bomen

Het verhaal over de bomen raakt mij. Alle drie missen ze een tak, maar elke boom gaat anders met het missen van de tak om. En elk verhaal is op zijn manier waardevol. Met het rouwen om een verlies is er namelijk geen goed of fout. Je pakt je leven op zoals het op dat moment op je afkomt. De ene keer alleen maar huilend, de andere keer eraan voorbijgaand in de drukte van alle dag. Weer een ander moment ben je 'trots' op het verlies wat je meegemaakt hebt en laat je aan anderen je wond zien.

Herkenning?

Misschien herken je jezelf in het beeld van één van deze drie bomen. Je rouwt omdat je altijd gepest bent. Je hebt verdriet omdat iemand van wie je veel houdt is overleden. Je ouders zijn gescheiden en je hebt het daar behoorlijk lastig mee. Of misschien is er op het eerste oog niets aan de hand en gaat het allemaal best oké, maar zeurt er telkens toch iets vanbinnen.

Dan is dit boek geschikt voor jou en hoop ik dat het je een stap verder zal helpen.

Ook is dit boek geschreven voor hen die dicht bij rouwende jongeren leven en naast hen willen staan in dit ingewikkelde proces.

Wat vind je in dit boek?

Dit boek is geen oplossing voor jouw verdriet. Geen uitgestippelde route die je kunt volgen. Jouw verdriet is jouw verdriet. Uniek en kostbaar. Maar dit boek is wel een eerlijk en menselijk verhaal om je te steunen, om je te laten ervaren dat je op jouw manier goed bezig bent. Dat doe ik door mijn persoonlijke verhaal te vertellen, door theorie te beschrijven en door andere jongeren aan het woord te laten.

Er is hoop!

Door mijn worstelingen heen wil ik je laten zien en doen ervaren dat er hoop is. Als een vuurtoren die zijn licht al knipperend laat schijnen over jouw route. Licht dat je meer zicht geeft op de hoop die achter verdriet kan schuilen.

'Kom tot Hem, jullie allemaal die vermoeid en belast zijn.

En Hij zal jou rust geven, want Hij neemt je last over. Dan zul je werkelijk rust vinden.'
(Naar Matteüs 11:28-29)

*Laurina de Visser
Juli 2014*

Het eerste kanker verhaal

Mijn verhaal begint als ik ongeveer veertien jaar oud ben. Een puber die zoals elke puber eigenwijs kon zijn. Onbezorgd naar school fietste, elke dag de slappe lach had, verliefd was en thuis ruziemaakte.

Maar al snel veranderde er iets.

In 2002 kwam ik thuis uit Frankrijk. Met school waren we een week op kamp geweest. Vermoeid schoof ik aan de keukentafel, waar mijn moeder me opving. Ik was moe en had geen zin om te praten. Maar ook al was het bijna gedaan met mijn energie, toch zag ik dat er iets was. Uitleggen wat ik op dat moment zag, kan ik niet. Het was mijn intuïtie die me waarschuwde. Inwendig stond ik op scherp en er begonnen een paar automatische alarmbellen in me te rinkelen. Het was thuis anders dan een week daarvoor. Het voelde anders, want mama keek anders. En al snel, nadat ik iets verteld had over de vakantie in Frankrijk, zei ze: 'Je vader is ziek. Niet zomaar ziek, kanker.' Ik schrok. Kanker? In ons gezin? Deze ziekte die ons huis binnen kwam sluipen? Daar moest iets aan veranderd worden!

Op dat moment was nog niet in te schatten hoe het verder zou gaan. De dokters vertelden dat het nog niet ernstig was, een operatie was mogelijk en we zouden er het beste van maken.

Mijn vader had al een tijdje last van heftige pijnen. In de week dat ik in Frankrijk was, was mijn vader verschillende keren bij de huisarts en in het ziekenhuis geweest. In korte tijd werd zijn diagnose bekend: darmkanker. Gelukkig waren er veel gevallen bekend waarin darmkanker genezen werd.

Met die hoop voor ogen maakte mijn vader een afspraak voor zijn operatie. Vlak voor de operatie werd hij nog onderzocht. Een soort algehele bodycheck om te kijken of de conditie van zijn lichaam goed genoeg was voor een operatie.

Dat was duidelijk niet het geval. De operatie werd onmiddellijk afgezegd. Mijn vader had een zeldzamere vorm van kanker in zijn luchtpijp. Geen uitzaaiing, maar een losstaand gezwel. Een rare vorm van longkanker.

Vanaf dat moment werd de darmkanker vergeten en ging alle aandacht uit naar de long van mijn vader. Behandelingen werden gezocht, medicijnen werden uitgeprobeerd. Soms hielp het even en lange tijd leek mijn vader ook niet ziek. Er werd veel gepraat met doktoren, maar mijn vader werd zieker en had steeds meer hulp nodig. Overleg met verschillende ziekenhuizen volgde, de thuiszorg werd ingeschakeld... maar na bijna vier jaar kon het onvermijdelijke niet meer tegengehouden worden.

Mijn verhaal

De strijd tegen kanker stopte, mijn vader stierf op 29 januari 2006.

In de jaren dat mijn vader ziek was, is hij altijd thuis gebleven. Voor de behandelingen ging hij op en neer naar het ziekenhuis, maar 's avonds sliep hij weer thuis in zijn eigen bed. Van begin tot het einde is hij thuis verzorgd door zijn vrouw, mijn moeder.

Het tweede kanker verhaal

Tijdens de laatste periode dat mijn vader ziek was, kreeg mijn moeder last van een wondje op haar hand. Een vinger begon te ontsteken. Vervelend, maar geen reden tot zorg. Het was zomer, ze verzorgde mijn vader, werkte in de tuin en was zo hele dagen met haar handen bezig. Een kleine ontsteking lijkt dan heel normaal. Maar omdat het wondje irriteerde en pijn deed, besloot ze toch naar de huisarts te gaan. Na verder onderzoek in het ziekenhuis bleek dat zij geen ontsteking had, maar een zeldzame vorm van huidkanker: een melanoom. Tussen het verzorgen door moest mama zelf geopereerd worden. Haar vinger werd verwijderd.

De artsen vertelden mijn moeder dat een melanoom op verschillende plekken terug kan komen. Op de huid – dan is het vaak nog te verwijderen – maar ook binnen in het

lichaam. 'En mevrouw,' zo was de boodschap, 'zodra het naar binnen slaat, kunnen wij weinig meer voor u betekenen.'

Iedereen schrok, maar tegelijkertijd was er ook rust en relativering. Kanker in het lichaam? Dat zal niet gebeuren. Papa is ziek, zij niet.

Maar al gauw, een tijdje nadat onze vader overleden was, bleek dat een al te menselijke illusie. De kanker verplaatste zich naar haar bovenlichaam. Vanaf haar hand was het teruggekomen in de oksel. In een mum van tijd volgde onderzoek na onderzoek, operatie na operatie. Alle lymfeklieren werden operatief verwijderd.

Toen was er een plekje in haar hals. Een bobbeltje, een wondje dat irriteerde en maar niet wegging. De specialist bekeek het, maar volgens hem was er niets aan de hand. Mijn moeder hoefde zich geen zorgen te maken, het was geen kanker.

En toch ging het niet goed met mama. Ze was verward, verdrietig, misschien zelfs wat somber. Deze verwarring werd door ons als kinderen en doot de huisarts uitgelegd als 'rouwen'. Niets vreemds, alleen maar logisch. In te korte tijd had onze eigen moeder haar man verloren, plotseling haar moeder verloren en liep ze zelf mee in het circus van

ziek zijn. Welke vrouw zou hierdoor opgewekt en recht overeind blijven staan?

Mijn moeder ging met de huisarts praten. Rouwverwerkingsgesprekken. Doordat ze deze gesprekken met onze eigen huisarts voerde, en hij bekend was met ons en met haar, had hij al gauw het gevoel dat er iets niet klopte. De huisarts stuurde haar door voor onderzoeken. Zijn wantrouwen bleek te kloppen. De scan waar snel ruimte voor werd gemaakt in het ziekenhuis, maakte duidelijk dat de kanker helemaal terug was.

Dicht bij de hals zaten vijftien uitzaaiingen in de hersenen.

Wat de doktoren van tevoren voorspeld hadden, klopte. Toen de kanker eenmaal binnen in het lichaam zat, konden zij weinig of niets meer voor haar doen. Na een hersenbloeding door de kanker, een paar dagen coma en acht weken heftig ziek op bed was het sterfproces begonnen. Ook mama overleed. Anderhalf jaar na onze vader, twee jaar later dan onze oma, was ook voor haar het strijden voorbij. Sinds 6 oktober 2007 is mama niet meer bij ons.

Ik was achttien en plotseling wees. Een dochter die haar beide ouders had verloren.

Het onbekende rouwlandschap

In twee jaar tijd is ons thuis opgeschrikt door grote, heftige stormen. De stormen van de dood, de stromen van intense rouw en de zeeën van oneindige tranen die daarbij horen.

Een rouwlandschap opende zich voor mij. Een landschap waar ik nog nooit geweest was.

Toch stond ik voor dat duistere landschap en zou ik daar in de jaren die volgden, al worstelend doorheen moeten.

Ik deed hard mijn best. Het enige wat ik kon doen was mijn schouders eronder zetten en doorgaan. Doorgaan met studeren, doorgaan met lachen, doorgaan met leven, doorgaan met mensen geruststellen en dus uitstralen; ik red mezelf wel.

Pas in december 2010 kon ik het niet meer ontkennen; ik redde het niet meer alleen. Tijdens een ontmoeting met een verliesconsulent (een therapeut die er speciaal voor opgeleid is om iemand in rouw en verlies te begeleiden) besepte ik dat als ik ooit nog gelukkig wilde worden, ik nu de confrontatie moest aangaan. In januari 2011 ben ik dan ook bij diezelfde verliesconsulent begonnen met gesprekken. Ik ben God tot op de dag van vandaag dankbaar dat Hij ons op elkaars weg heeft geplaatst.

'Ik heb nooit pijn,' zei de mier plotseling.

Het werd heel stil. Iedereen keek de mier met grote ogen aan.

'Pijn is onzin,' zei de mier.

De eekhoorn dacht aan de pijn die hij soms binnen in zich voelde – hij wist nooit precies waar.

Het was een verdrietige pijn, vond hij. Zou die pijn dan ook onzin zijn?

(Toon Tellegen, uit: Bijna iedereen kon omvallen)

Sterk rechtop blijven staan

Ik was achttien en had mijn ouders verloren. Ik was een wees. Ik vond het moeilijk om alleen te zijn. Ik rouwde niet alleen om hen, maar nog meer om mijzelf. Verstandelijk besepte ik dat ik alleen was. Mijn knieën knikten bij de gedachte dat ik er opeens helemaal alleen voor stond. Maar ik rechte mijn rug en deed mijn best. Ik had geen keus.

Yes! Ik mag gaan studeren

Midden in de verwarring van mijn vaders ziekte was ik begonnen met een nieuwe

opleiding. Vanuit Zeeland vertrok ik naar Gouda om daar te studeren aan de Driestar Hogeschool. Ik wilde graag juf worden. Mijn leven splitste zich op in twee werelden. Doordeeweeks woonde ik in Stolwijk op kamers om in Gouda naar de hogeschool te kunnen gaan. In de weekenden keerde ik weer terug naar het Zeeuwse dorpje Oostkapelle en leefde ik twee dagen te midden van mijn familie. Het wonen op kamers in een andere stad werd voor mij een welkome afleiding om niet alleen maar thuis in een ziekenhuissfeer te hoeven leven.